

Βρυξέλλες, 9.12.2021
COM(2021) 761 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Καλύτερες συνθήκες εργασίας για μια ισχυρότερη κοινωνική Ευρώπη: πλήρης
αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για το μέλλον της εργασίας**

1. Εισαγωγή

Η ψηφιοποίηση καθιστά δυνατή την ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών, νέων επιχειρηματικών μοντέλων και νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας. Χάρη σε έναν τεράστιο όγκο δεδομένων και ισχυρές τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη (στο εξής: ΤΝ), η ψηφιοποίηση συνδέει τον κόσμο, ενισχύει τη διεθνή συνεργασία και εξασφαλίζει τον εξορθολογισμό του τρόπου λειτουργίας των οργανισμών και διαχείρισης των εργαζομένων.

Οι νέες τεχνολογίες επιτρέπουν τον αυτοματισμό μεγάλου μέρους των καθημερινών διοικητικών εργασιών και των επαναλαμβανόμενων καθηκόντων στα οποία οι εργαζόμενοι δαπανούσαν χρόνο στο παρελθόν, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να επικεντρωθούν σε πιο δημιουργικές, αναλυτικές και στρατηγικές εργασίες, οι οποίες μπορούν να προσδώσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στους οργανισμούς τους. Η ψηφιοποίηση καθιστά βιώσιμη επιλογή την τηλεργασία και την υβριδική εργασία για ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό εταιρειών, παρέχοντας τη δυνατότητα για πιο ευέλικτη οργάνωση της εργασίας και βελτίωση της παραγωγικότητας, ενώ παράλληλα συνεισφέρουν στην εκπλήρωση των πράσινων δεσμεύσεων της ΕΕ. Οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας μπορούν να επιτύχουν την αντιστοίχιση της προσφοράς και ζήτησης εργασίας με αποδοτικό τρόπο και να δημιουργήσουν ευκαιρίες για πελάτες, εργαζομένους και αυτοαπασχολούμενους.

Παράλληλα με αυτές τις ευκαιρίες, ο ψηφιακός μετασχηματισμός συνοδεύεται επίσης από προκλήσεις. Οι συνθήκες εργασίας στην ΕΕ είναι από τις καλύτερες στον κόσμο. Οι ελάχιστες απαιτήσεις για τον χρόνο εργασίας, την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, την κοινωνική προστασία και την ίση μεταχείριση των ατόμων (συμπεριλαμβανομένης της ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών) αποτελούν στο σύνολό τους μέρος του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Ωστόσο, η έλευση της ψηφιοποίησης επηρεάζει τις αγορές εργασίας με τρόπους που θέτουν υπό αμφισβήτηση το συγκεκριμένο μοντέλο. Οι νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας δεν μεταφράζονται αυτόματα σε ποιοτικές θέσεις εργασίας.

Συνεπώς, οι αρχές στις οποίες στηρίζεται η ευρωπαϊκή μας κοινωνική οικονομία της αγοράς δεν θα πρέπει να θεωρούνται αυτονόητες και θα πρέπει να προστατεύονται. Ορισμένα άτομα, μεταξύ αυτών πολλοί που εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας οι οποίες λειτουργούν υπό επισφαλείς συνθήκες εργασίας, βρίσκονται σε ολοένα και πιο μειονεκτική θέση. Οι νέοι τρόποι οργάνωσης της εργασίας, όπως η εργασία σε πλατφόρμα, καθιστούν πιο πολύπλοκη την ορθή κατηγοριοποίηση των εργαζομένων ως μισθωτών ή αυτοαπασχολούμενων. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα καταστάσεις στις οποίες ορισμένα άτομα στερούνται αδίκως την πρόσβαση στα δικαιώματα και την προστασία που συνδέονται με το καθεστώς της μισθωτής απασχόλησης. Άλλοι δεν μπορούν να απολαμβάνουν την πραγματική αυτονομία που συνεπάγεται το καθεστώς του αυτοαπασχολούμενου. Με την ολοένα και ευρύτερη διάδοση των αλγοριθμικών εργαλείων στον κόσμο της εργασίας, έρχονται όλο και συχνότερα στο προσκήνιο ζητήματα που σχετίζονται με την επιτήρηση, τη χρήση των δεδομένων, την ισότητα και τις διακρίσεις (π.χ. προκαταλήψεις λόγω φύλου που ενσωματώνονται στον σχεδιασμό των αλγοριθμικών εργαλείων), καθώς και την εφαρμογή της αλγοριθμικής διαχείρισης.

Σε συνέχεια της δέσμευσης της προέδρου κ. von der Leyen¹, η Επιτροπή προτείνει δέσμη μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων σε πλατφόρμες.

Στην κοινωνική σύνοδο κορυφής του Πόρτο τον Μάιο του 2021, οι ηγέτες της ΕΕ ανανέωσαν τη δέσμευσή τους για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η δέσμη μέτρων για την εργασία σε πλατφόρμα, παράλληλα με τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής για την TN² και τις ψηφιακές δεξιότητες³, συνιστά βασικό στοιχείο του οράματός μας για μια κοινωνική Ευρώπη στην ψηφιακή εποχή⁴. Το όραμα αυτό κατοχυρώνεται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στο σχέδιο δράσης που τον συνοδεύει. Συνίσταται σε ένα μέλλον στο οποίο η ψηφιακή οικονομία αναπτύσσεται με βιώσιμο τρόπο και υλοποιεί τις πολυάριθμες υποσχέσεις της, και στο οποίο τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα προσφέρουν περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας, τηρώντας υψηλά κοινωνικά πρότυπα.

2. Εργασία σε πλατφόρμα — Γιατί είναι ανάγκη να δράσουμε

Η εργασία σε πλατφόρμα αντιπροσωπεύει έναν κόσμο της εργασίας σε διαρκή εξέλιξη. Παρέχει σε πολλά άτομα τη δυνατότητα να βιοπορίζονται ή να συμπληρώνουν το εισόδημά τους, μεταξύ αυτών άτομα που σε διαφορετική περίπτωση αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, όπως οι χαμηλόμισθοι, οι γυναίκες, οι νέοι, τα άτομα με αναπηρία, οι μετανάστες ή τα άτομα με καταγωγή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες. Προσφέρει ευκαιρίες δημιουργίας ή επέκτασης της πελατειακής βάσης, ενίοτε σε διασυνοριακό επίπεδο. Η εργασία σε πλατφόρμα παρέχει στις επιχειρήσεις ευρύτερη πρόσβαση σε καταναλωτές, ευκαιρίες διαφοροποίησης των εσόδων και ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών τομέων, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξή τους. Για τους καταναλωτές, αυτό συνεπάγεται, αφενός, βελτιωμένη πρόσβαση σε προϊόντα και υπηρεσίες τα οποία διαφορετικά θα ήταν δύσκολα προσεγγίσιμα και, αφετέρου, πρόσβαση σε νέα και πιο διαφοροποιημένη επιλογή υπηρεσιών.

Η οικονομία των ψηφιακών πλατφορμών αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς. Μεταξύ του 2016 και του 2020, τα έσοδά της σχεδόν πενταπλασιάστηκαν, από κατ' εκτίμηση 3 δισ. EUR σε περίπου 14 δισ. EUR⁵. Τα έσοδα ενδέχεται να είναι ακόμη υψηλότερα, καθώς σύμφωνα με εκτιμήσεις άλλης μελέτης ανέρχονται σε 20,3 δισ. EUR⁶. Σήμερα, ο αριθμός των ατόμων που

¹ Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019-2024. «Μια Ένωση που επιδιώκει περισσότερα. Το πρόγραμμά μου για την Ευρώπη». Διατίθεται [στο διαδίκτυο](#).

² COM(2021) 206 final. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

³ Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

⁴ Το έργο της Επιτροπής, σε συνέχεια της έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση, αποτελεί επίσης μέρος του οράματος αυτού — Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2021, που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με το δικαίωμα στην αποσύνδεση [2019/2181(INL)]. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

⁵ De Groen W., Kilhoffer Z., Westhoff L., Postica D. and Shamsfakhr F. (2021). Digital Labour Platforms in the EU: Mapping and Business Models (Ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας στην ΕΕ: χαρτογράφηση και επιχειρηματικά μοντέλα). Μελέτη που εκπονήθηκε από το Κέντρο Μελετών Ευρωπαϊκής Πολιτικής (CEPS) για τη ΓΔ EMPL στο πλαίσιο της σύμβασης υπηρεσιών VC/2020/0360. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#). Βασίζεται σε μικρότερο υποσύνολο 52 παρατηρήσεων και όχι στη συνολική βάση δεδομένων που περιέχει 516 πλατφόρμες.

⁶ Ινστιτούτο Δημόσιας Πολιτικής και Διοίκησης (PPMI) (2021). Study to support the impact assessment of an EU initiative to improve the working conditions in platform work (Μελέτη για την υποστήριξη της

εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας στην ΕΕ υπερβαίνει τα 28 εκατομμύρια. Το 2025 ο αριθμός τους αναμένεται να φτάσει τα 43 εκατομμύρια.

Η εργασία σε πλατφόρμα χαρακτηρίζεται από μεγάλη ανομοιογένεια. Οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας δραστηριοποιούνται σε πλήθος οικονομικών τομέων: από τις πιο προβλεπόμενες «επιτόπιες» υπηρεσίες, όπως η μίσθωση οχημάτων, οι διανομές ή η οικιακή εργασία, και μικροεργασίες όπως η εκπαίδευση της ΤΝ ή η κωδικοποίηση δεδομένων, έως δημιουργικές ή εξειδικευμένες εργασίες που απαιτούν υψηλές δεξιότητες, όπως ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός, η μετάφραση και η ανάπτυξη ΤΠ. Επίσης, ο τρόπος οργάνωσης της εργασίας στις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας διαφοροποιείται, επιτρέποντας διαφορετικό βαθμό αυτονομίας και ανεξαρτησίας για τα άτομα που εργάζονται μέσω αυτών. Η εργασία σε πλατφόρμα συνιστά την κύρια απασχόληση ορισμένων ατόμων, ενώ για άλλους αποτελεί πηγή πρόσθετου εισοδήματος. Προκειμένου όλα αυτά τα άτομα να επωφεληθούν στον μέγιστο δυνατό βαθμό από τις νέες ευκαιρίες της εργασίας σε πλατφόρμα, είναι απαραίτητο οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ να λειτουργούν εντός ενός σαφούς νομικού πλαισίου.

Ωστόσο, η πρόσφατη ανάπτυξη της οικονομίας των πλατφορμών εργασίας έχει επίσης επιφέρει νέες προκλήσεις για τα άτομα που εργάζονται μέσω αυτών. Οι προκλήσεις αυτές μπορεί να κυμαίνονται από την έλλειψη διαφάνειας και προβλεψιμότητας των συμβατικών ρυθμίσεων έως τις προκλήσεις που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια, τον εσφαλμένο χαρακτηρισμό του καθεστώτος απασχόλησης ή την ανεπαρκή πρόσβαση στην κοινωνική προστασία.

Υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά το καθεστώς απασχόλησης των ατόμων που εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας. Εννέα στις δέκα ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ εκτιμάται ότι επί του παρόντος χαρακτηρίζουν όσους εργάζονται μέσω αυτών ως αυτοαπασχολούμενους. Πολλοί από αυτούς απολαμβάνουν ουσιαστική αυτονομία στην εργασία τους και εκτιμούν την ευελιξία και την ευχερή πρόσβαση σε πελάτες που παρέχουν οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας. Άλλοι, ωστόσο, βρίσκονται σε σχέση εξάρτησης και υπόκεινται σε διάφορους βαθμούς ελέγχου από τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας μέσω των οποίων δραστηριοποιούνται, για παράδειγμα όσον αφορά τα επίπεδα αμοιβών, την οργάνωση του χρόνου εργασίας και άλλες πτυχές των συνθηκών εργασίας τους. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν είναι πάντοτε σαφές αν το καθεστώς απασχόλησής τους έχει καθοριστεί ορθώς. Το καθεστώς απασχόλησης θα πρέπει να βασίζεται στα πραγματικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη σχέση, ανεξάρτητα από την ύπαρξη γραπτής σύμβασης ή των όρων και προϋποθέσεων της. Το καθεστώς απασχόλησης έχει συνέπειες όσον αφορά τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας και τα δικαιώματα που πρέπει να χορηγούνται σε όσους εργάζονται μέσω αυτών. Οι προτιμήσεις των ατόμων όσον αφορά το επιθυμητό επίπεδο αυτονομίας, ευελιξίας και προστασίας μπορεί να διαφοροποιούνται. Συνεπώς, είναι σημαντικό να τους παρέχεται ασφάλεια δικαίου όσον αφορά το καθεστώς τους, ώστε να μπορούν να προβαίνουν σε συνειδητές και ηθελημένες επιλογές.

εκτίμησης επιπτώσεων μιας ενωσιακής πρωτοβουλίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες). Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

Η χρήση πρακτικών «αλγοριθμικής διαχείρισης» στις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας θέτει ειδικές προκλήσεις. Η «αλγοριθμική διαχείριση» αναφέρεται στη χρήση αλγορίθμων, δηλαδή αυτοματοποιημένων συστημάτων υποστήριξης ή ακόμα και αντικατάστασης διοικητικών λειτουργιών, όπως η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της εργασίας. Η αλγοριθμική διαχείριση δεν περιορίζεται στην οικονομία των πλατφορμών. Τα αυτοματοποιημένα συστήματα χρησιμοποιούνται με ολοένα και περισσότερους τρόπους στην ευρύτερη αγορά εργασίας —από την πολύ βασική παρακολούθηση των ωραρίων εργασίας, των βαρδιών και του χρόνου εργασίας έως πιο πολύπλοκες εφαρμογές που αφορούν την ανάθεση αρμοδιοτήτων και τον υπολογισμό των αμοιβών.

Όσον αφορά τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας, η αλγοριθμική διαχείριση είναι αναμφισβήτητα εγγενές χαρακτηριστικό του επιχειρηματικού τους μοντέλου και μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στις συνθήκες εργασίας. Επιπλέον, μπορεί να συγκαλύπτει μια σχέση εξάρτησης με πρόσχημα την απουσία ανθρώπινης επιτήρησης. Ένα άτομο μπορεί να εμφανίζεται ως αυτοαπασχολούμενος και, συνεπώς, να μην έχει πρόσβαση στα δικαιώματα που συνδέονται με το καθεστώς του μισθωτού, ενώ, στην πραγματικότητα, ο έλεγχος που ασκείται μέσω αλγορίθμων του στερεί την αυτονομία που απολαμβάνουν οι πραγματικά αυτοαπασχολούμενοι. Ακόμη και σε περιπτώσεις που ο χαρακτηρισμός του καθεστώτος απασχόλησης είναι ορθός, οι αλγόριθμοι μπορούν να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο όσον αφορά την πρόσβαση σε αρμοδιότητες και, συνεπώς, το επίπεδο των αποδοχών των πραγματικά αυτοαπασχολούμενων. Η στενή σχέση μεταξύ αλγοριθμικής διαχείρισης και εργασιακών συνθηκών στο πλαίσιο της εργασίας σε πλατφόρμα απαιτεί άμεση και συγκεκριμένη πολιτική απάντηση.

Ζητήματα που σχετίζονται με την επιβολή του νόμου, την ιχνηλασιμότητα και τη διαφάνεια, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο διασυννοριακών καταστάσεων, μπορούν να οδηγήσουν σε κακές συνθήκες εργασίας και ανεπαρκή πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Οι εθνικές αρχές έχουν δύσκολα πρόσβαση στα στοιχεία που αφορούν τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας και όσους εργάζονται μέσω αυτών, όπως, για παράδειγμα, τον αριθμό των ατόμων που εκτελούν εργασία σε πλατφόρμα σε τακτική βάση, το καθεστώς της σύμβασης ή της απασχόλησής τους ή τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτουν οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας. Το πρόβλημα της ιχνηλασιμότητας είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας δραστηριοποιούνται σε περισσότερα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να μην είναι σαφές σε ποιον τόπο εκτελείται εργασία μέσω πλατφόρμας και από ποιον.

Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Εντούτοις, στο πλαίσιο της εργασίας σε πλατφόρμα, ο κοινωνικός διάλογος εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά περιορισμένος. Έως έναν βαθμό, ο τρόπος με τον οποίο διεξάγεται η εργασία σε πλατφόρμα περιορίζει τις πρακτικές δυνατότητες συλλογικής εκπροσώπησης και οργάνωσης. Συχνά δεν υπάρχει φυσικός χώρος εργασίας, γεγονός που σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας αλληλεπιδρούν σπανίως μεταξύ τους, ή τουλάχιστον όχι με οργανωμένο τρόπο. Συχνά μπορεί να μην γνωρίζουν καν τους συναδέλφους τους σε μια συγκεκριμένη πλατφόρμα ή με ποιον τρόπο να επικοινωνήσουν μαζί τους. Οι δε αυτοαπασχολούμενοι αντιμετωπίζουν ένα πρόσθετο εμπόδιο στις συλλογικές διαπραγματεύσεις, το οποίο απορρέει από την τρέχουσα ερμηνεία του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ. Το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής

Ένωσης απαγορεύει συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που περιορίζουν τον ανταγωνισμό. Οι αυτοαπασχολούμενοι θεωρούνται κατά κανόνα «επιχειρήσεις» με βάση το δίκαιο ανταγωνισμού της ΕΕ, γεγονός που σημαίνει ότι, στην πράξη, όσοι εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας δεν μπορούν συνήθως να συμμετέχουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας τους χωρίς να κινδυνεύουν να παραβούν το δίκαιο ανταγωνισμού της ΕΕ.

Στην προσπάθεια αντιμετώπισης των εν λόγω προκλήσεων, η Επιτροπή δεν ξεκινά από μηδενική βάση. Υπάρχουν ήδη διάφορες ισχύουσες και προτεινόμενες νομικές πράξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι οποίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για τον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα. Σ' αυτές περιλαμβάνεται το σύνολο του εργατικού δικαίου και του δικαίου περί ίσης μεταχείρισης της ΕΕ, καθώς και οι πράξεις της εσωτερικής αγοράς, όπως ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων⁷, ο οποίος εξασφαλίζει την ισχυρή προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε ολόκληρη την Ένωση, ο κανονισμός για τις σχέσεις μεταξύ πλατφορμών και επιχειρήσεων⁸ και η προτεινόμενη πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη. Ωστόσο, οι ειδικές προκλήσεις που περιγράφονται παραπάνω απαιτούν πρόσθετες στοχευμένες δράσεις.

Οι Ευρωπαίοι συννομοθέτες αναγνωρίζουν την ανάγκη ανάληψης δράσης σε επίπεδο ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε την υιοθέτηση μιας φιλόδοξης προσέγγισης της ΕΕ προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της εργασίας σε πλατφόρμα. Εξέδωσε έκθεση πρωτοβουλίας⁹, στην οποία καλεί να ληφθούν αυστηρά μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου εσφαλμένου χαρακτηρισμού του καθεστώτος απασχόλησης και των προκλήσεων που συνεπάγεται η αλγοριθμική διαχείριση στο πλαίσιο της εργασίας σε πλατφόρμα. Τα κράτη μέλη¹⁰ αναγνωρίζουν επίσης την ανάγκη για μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας και επισημαίνουν ως βασικό ζήτημα το ασαφές καθεστώς απασχόλησής τους. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή¹¹ και η Επιτροπή των Περιφερειών¹² έχουν επίσης απευθύνει έκκληση για ανάληψη συγκεκριμένης δράσης στον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα.

Η Επιτροπή άκουσε τις απόψεις των κοινωνικών εταίρων και των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι ενώσεις εργοδοτών συμφωνούν εν γένει με τους γενικούς στόχους που προσδιόρισε η Επιτροπή, καθώς και ως προς την ανάγκη αντιμετώπισής τους. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων ζήτησαν τη λήψη φιλόδοξων μέτρων για να αντιμετωπιστεί ο εσφαλμένος χαρακτηρισμός του καθεστώτος απασχόλησης και εξέφρασαν την επιθυμία να τους δοθεί η δυνατότητα έναρξης κοινωνικού διαλόγου για ζητήματα που αφορούν την αλγοριθμική διαχείριση. Οι επιχειρηματικές ενώσεις

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1150. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

⁹ Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με «δίκαιες εργασιακές συνθήκες, δικαιώματα και κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους σε πλατφόρμα — νέες μορφές απασχόλησης που συνδέονται με την ψηφιακή ανάπτυξη». 2019/2186(INI). Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

¹⁰ Συζήτηση σχετικά με την εργασία σε πλατφόρμα στο Συμβούλιο Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων, στις 3 Δεκεμβρίου 2020. Τα κυριότερα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα στο [διαδίκτυο](#).

¹¹ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: Αξιοπρεπής εργασία στην οικονομία των πλατφορμών (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της γερμανικής Προεδρίας). Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

¹² Γνωμοδότηση της ΕτΠ: Εργασία σε ψηφιακές πλατφόρμες — ρυθμιστικά ζητήματα τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

τάχθηκαν κατά της λήψης γενικευμένων μέτρων αντιμετώπισης και τόνισαν την ανάγκη να χρησιμοποιηθούν ως βάση οι υφιστάμενες και προσεχείς πρωτοβουλίες της ΕΕ. Η Επιτροπή διεξήγαγε επίσης εκτεταμένες συνομιλίες με τους πιο άμεσα εμπλεκόμενους στην οικονομία των πλατφορμών: τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας και όσους εργάζονται μέσω αυτών. Οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας ζήτησαν σαφέστερους κανόνες και ευνοϊκό πλαίσιο που να μπορεί να διασφαλίσει δικαιοσύνη χωρίς να καταστέλλει την καινοτομία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Οι εργαζόμενοι σε ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας τόνισαν ότι αναγνωρίζουν την ευελιξία και τις ευκαιρίες που προσφέρει η εργασία σε πλατφόρμα και, παράλληλα, ζήτησαν τον σεβασμό και την ενίσχυση των κοινωνικών δικαιωμάτων τους.

Τα μέτρα που προτείνονται στην παρούσα δέσμη αποτυπώνουν τις αναλύσεις και τις συζητήσεις που περιγράφονται ανωτέρω. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- μια **πρόταση οδηγίας** για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες·
- **σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών** για την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των μεμονωμένων αυτοαπασχολούμενων, που καλύπτουν και τους εργαζομένους σε ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας·
- **εκκλήσεις για λήψη νέων μέτρων, όπως περιγράφεται κατωτέρω, προς τις εθνικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους και όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη**, προκειμένου να επιτευχθούν καλύτερες συνθήκες εργασίας για τους εργαζομένους μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας.

Η Επιτροπή προτείνει μια δέσμη ισχυρών εργαλείων για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες, με στόχο, μεταξύ άλλων, τη στήριξη των συνθηκών για βιώσιμη ανάπτυξη των ψηφιακών πλατφορμών εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. **Η προτεινόμενη οδηγία προωθεί μέτρα για να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος του εσφαλμένου χαρακτηρισμού του καθεστώτος απασχόλησης στην εργασία σε πλατφόρμα.** Αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που θέτει η αλγοριθμική διαχείριση στον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα, καθώς και προκλήσεις που αφορούν ζητήματα διαφάνειας και ιχνηλασιμότητας. **Το σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών αποσκοπεί στο να διασφαλίσει ότι το δίκαιο ανταγωνισμού δεν εμποδίζει τις συλλογικές διαπραγματεύσεις για τις αμοιβές και άλλες πτυχές που αφορούν τις συνθήκες εργασίας των μεμονωμένων αυτοαπασχολούμενων οι οποίοι βρίσκονται σε αδύναμη θέση.**

Η δράση σε επίπεδο ΕΕ πρέπει να συνοδευτεί από ενέργειες άλλων σχετικών φορέων. Η Επιτροπή θα στηρίζει και θα παρακολουθεί τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και θα διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή και επιβολή της στα κράτη μέλη. Εντούτοις, απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για να προωθηθούν δίκαιες συνθήκες εργασίας σε πλατφόρμες. Για τον λόγο αυτόν, στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη, τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας και τους κοινωνικούς εταίρους να συνεργαστούν για την περαιτέρω ενίσχυση και συμπλήρωση της προτεινόμενης οδηγίας και των κατευθυντήριων γραμμών.

3. Δράση της ΕΕ στον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα — Τι συνεπάγεται για τους εργαζομένους σε ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας η ανακατηγοριοποίησή τους ως μισθωτών;

Μεταξύ των 28 εκατομμυρίων ατόμων που εκτιμάται ότι εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας, οι περισσότεροι είναι πραγματικά αυτοαπασχολούμενοι. Ωστόσο, έως και 5,5 εκατομμύρια άτομα ενδέχεται να είναι ψευδοαυτοαπασχολούμενοι¹³. Αυτό σημαίνει ότι, παρότι χαρακτηρίζονται ως αυτοαπασχολούμενοι στις συμβάσεις τους με τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας μέσω των οποίων εργάζονται, στην πράξη υπόκεινται σε έλεγχο και επιτήρηση, τα οποία είναι χαρακτηριστικά του καθεστώτος του «μισθωτού». Τα εν λόγω άτομα βρίσκονται πιθανόν σε ιδιαίτερα επισφαλής θέση. Αν επιθυμούν να προσφύγουν κατά του χαρακτηρισμού του καθεστώτος απασχόλησής τους, θα πρέπει να κινηθούν δικαστικά και να αποδείξουν ότι η περιγραφή του καθεστώτος απασχόλησής τους βάσει σύμβασης είναι ψευδής. Πρόκειται για δύσκολο εγχείρημα, καθώς μπορεί να απαιτεί χρόνο και χρήμα, και παρουσιάζει ιδιαίτερες προκλήσεις για τα άτομα που βρίσκονται σε αδύναμη θέση στην αγορά εργασίας, όπως οι χαμηλόμισθοι, οι νέοι εργαζόμενοι ή όσοι προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Έως σήμερα, έχουν εκδοθεί 100 και πλέον δικαστικές αποφάσεις και 15 διοικητικές αποφάσεις σχετικά με το καθεστώς απασχόλησης των εργαζομένων μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας¹⁴. Στις περισσότερες υποθέσεις, οι αποφάσεις επιβεβαίωσαν ότι η κατηγοριοποίησή τους ως αυτοαπασχολούμενων ήταν εσφαλμένη και ότι θα πρέπει στην πραγματικότητα να θεωρούνται μισθωτοί¹⁵.

Το καθεστώς απασχόλησης είναι το διαβατήριο για την πρόσβαση στα ισχύοντα εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα. Λόγω της εσφαλμένης κατηγοριοποίησής τους, οι ψευδοαυτοαπασχολούμενοι στερούνται δικαιώματα τα οποία θα απολάμβαναν ως μισθωτοί. Στα εν λόγω δικαιώματα περιλαμβάνονται ο κατώτατος μισθός, όπου αυτός εφαρμόζεται, οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, οι ρυθμίσεις περί χρόνου εργασίας, η προστασία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, η ισότητα αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών και το δικαίωμα σε άδεια μετ' αποδοχών, καθώς και βελτιωμένη πρόσβαση στην κοινωνική προστασία σε περίπτωση ατυχήματος, ανεργίας, ασθένειας ή γήρατος. Η εσφαλμένη κατηγοριοποίηση δεν είναι απλώς άδικη για τους εργαζομένους που θίγονται, αλλά μπορεί να έχει επίσης αρνητικές προεκτάσεις και για την κοινωνία στο σύνολό της.

Για τον λόγο αυτόν, μια από τις βασικές διατάξεις της προτεινόμενης οδηγίας αφορά το μαχητό κριτήριο ύπαρξης σχέσης εργασίας. Το τεκμήριο ισχύει για όλες τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που ασκούν έλεγχο σε όσους εργάζονται μέσω αυτών. Η πρόταση προβλέπει σειρά κριτηρίων για τον εν λόγω έλεγχο και τη σχετική με αυτόν σχέση εξάρτησης, παρέχοντας μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου σε επίπεδο ΕΕ. Περιλαμβάνει δε υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη όσον αφορά τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του τεκμηρίου, καθώς και της δυνατότητας επιβολής και ανατροπής του. **Εκτιμάται ότι, από τα 5,5 εκατομμύρια άτομα που αντιμετωπίζουν κίνδυνο εσφαλμένης κατηγοριοποίησης, 1,7 εκατομμύρια έως 4,1 εκατομμύρια άτομα μπορεί να ανακατηγοριοποιηθούν, ως αποτέλεσμα της προτεινόμενης οδηγίας, ως μισθωτοί και, ως**

¹³ SWD(2021) 396. Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες, τμήμα 2.1 και παράρτημα 5.

¹⁴ Οι αποφάσεις εκδόθηκαν στις εξής χώρες: BE, DE, DK, ES, FI, FR, IE, IT, NL και SE. — European Centre of Expertise in the field of labour law, employment and labour market policies (ECE). «Case Law on the Classification of Platform Workers: Cross-European Comparative Analysis and Tentative Conclusions», Μάιος 2021. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

¹⁵ SWD(2021) 396. Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες, παράρτημα 10.

εκ τούτου, να αποκτήσουν πρόσβαση σε διάφορα μέτρα προστασίας βάσει του εργατικού δικαίου και να επωφεληθούν από βελτιωμένη προστασία απέναντι στους κοινωνικούς κινδύνους (βλ. πλαίσιο κατωτέρω). Όσοι δεν ανακατηγοριοποιηθούν, ενδεχομένως να διαπιστώσουν αλλαγή στους όρους της σύμβασής τους, ούτως ώστε αυτοί να συνάδουν με τα χαρακτηριστικά του καθεστώτος του πραγματικά αυτοαπασχολούμενου.

Ο ορθός χαρακτηρισμός του καθεστώτος απασχόλησης απαιτεί καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τους ισχύοντες κανόνες και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις. Τα άτομα που εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας συχνά μπορεί να αγνοούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, για παράδειγμα στο πεδίο του εργατικού δικαίου, της κοινωνικής ασφάλισης και της φορολογίας. Οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας έχουν εκφράσει τη δυσανεμία τους για την κανονιστική αβεβαιότητα και την έλλειψη διαφάνειας που αντιμετωπίζουν όσον αφορά τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες. Τα κράτη μέλη είναι τα πλέον κατάλληλα για να διασφαλίσουν τη σαφήνεια και τη διαφάνεια των κανόνων που θεσπίζουν.

Για τη συμπλήρωση των μέτρων που προβλέπονται στην οδηγία, **η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:**

- να παράσχουν συμβουλές και καθοδήγηση στους εργαζομένους μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις, τις υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης και/ή τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το εργατικό δίκαιο όσον αφορά τη δραστηριότητά τους μέσω πλατφόρμας·
- να συστήσουν ειδικούς διαύλους ενημέρωσης, όπως ενημερωτικούς ιστότοπους και ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές, για την παροχή των προαναφερθεισών συμβουλών·
- να διασφαλίσουν αυξημένη διαφάνεια για τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που δραστηριοποιούνται στην επικράτειά τους όσον αφορά τους εθνικούς κανόνες που διέπουν τον χαρακτηρισμό του καθεστώτος απασχόλησης·
- να διευκολύνουν την ανάπτυξη μικρομεσαίων ψηφιακών πλατφορμών εργασίας, για παράδειγμα, παρέχοντας υποδείγματα πρόσβασης, καθώς και σχετικές και επαρκώς κατανοητές πληροφορίες όσον αφορά το ισχύον νομικό πλαίσιο.

Οι εργαζόμενοι μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας θα επωφεληθούν επίσης από νέα μέτρα προστασίας απέναντι στους κινδύνους της αλγοριθμικής διαχείρισης. Η έλλειψη αυτονομίας και η επιτήρηση που αυτή συνεπάγεται στο πλαίσιο της εργασίας σε πλατφόρμα μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις συνθήκες εργασίας των ατόμων που υπόκεινται σ' αυτές, λόγου χάρη, από άποψη ψυχοκοινωνικού στρες (δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας μπορεί να αισθάνονται ότι παρακολουθούνται και αξιολογούνται διαρκώς χωρίς ικανοποιητική αιτιολόγηση), κινδύνου ατυχημάτων (καθώς οι αλγόριθμοι μπορεί να υποκινήσουν σε δυνητικά επικίνδυνα συμπεριφορά, μέσω της χορήγησης έκτακτης αμοιβής (bonus) για ταχύτερες διανομές, για παράδειγμα) και πρόσβασης σε αρμοδιότητες. Οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας εντείνουν τις εν λόγω προκλήσεις μέσω των όρων και των προϋποθέσεων που επιβάλλουν, τα οποία μπορεί να ρυθμίζουν μονομερώς ζητήματα όπως οι αμοιβές, ο χρόνος εργασίας, η επίλυση διαφορών, το πρωτόκολλο εξυπηρέτησης πελατών κ.ά., ενώ παράλληλα χρησιμοποιούν τεχνολογικά μέσα για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων για την εργασία των ατόμων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχει ασάφεια όσον αφορά τις ευθύνες και απουσία μηχανισμών προσφυγής σε περίπτωση ανεξήγητων και ασύδοτων ενίοτε

αποφάσεων, που αφορούν, για παράδειγμα, εργασιακές κυρώσεις και καταγγελίες συμβάσεων.

Η προτεινόμενη οδηγία θεσπίζει νέα δέσμη δικαιωμάτων όσον αφορά την αλγοριθμική διαχείριση. Τα δικαιώματα αυτά θα διασφαλίσουν ότι οι εργαζόμενοι, οι εκπρόσωποί τους και οι επιθεωρήσεις εργασίας είναι καλύτερα ενημερωμένοι όσον αφορά τη χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων παρακολούθησης και λήψης αποφάσεων, καθώς και τον αντίκτυπό τους στις συνθήκες εργασίας. Θα έχουν τη δυνατότητα να προσφεύγουν σε συγκεκριμένες διαδικασίες και έννομη προστασία απέναντι σε σημαντικές αποφάσεις που προκύπτουν από τη χρήση των εν λόγω συστημάτων (όπως η λήξη ή αναστολή λογαριασμών ή αποφάσεις με παρόμοιες συνέπειες). Η πρόταση καλεί επίσης τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας να ζητούν τη γνώμη των εκπροσώπων των εργαζομένων όσον αφορά ουσιαστικές αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας που σχετίζονται με την καθιέρωση ή τη χρήση αλγορίθμων. Τα εν λόγω μέτρα, αφενός, θα εξειδικεύσουν και θα συμπληρώσουν αυτά που ήδη διασφαλίζει ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ) όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, αφετέρου, θα συμπληρώσουν αυτά που θα προβλέπει η πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη (TN) προκειμένου να αυξηθεί η διαθεσιμότητα των πληροφοριών για τα αυτοματοποιημένα συστήματα στα οποία αυτά μπορεί να υπόκεινται, καθώς και για την προστασία τους από τον κίνδυνο διακρίσεων και προκαταλήψεων, δεδομένου ότι η αλγοριθμική διαχείριση επεκτείνεται σταδιακά πέραν της εργασίας σε πλατφόρμα.

Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων είναι σημαντικός. Η Επιτροπή θα στηρίζει τον κοινωνικό διάλογο για την εργασία σε πλατφόρμα, μέσω δραστηριοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων για τους κοινωνικούς εταίρους, ούτως ώστε αυτοί να μπορούν να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες κοινωνικού διαλόγου για την αλγοριθμική διαχείριση στο πλαίσιο των νέων δεδομένων και των δικαιωμάτων διαβούλευσης που προτείνονται στην οδηγία. Χαρακτηριστικό της εργασίας σε πλατφόρμα είναι η απουσία κοινού εργασιακού χώρου, όπου οι εργαζόμενοι μπορούν να γνωριστούν και να επικοινωνούν μεταξύ τους και με τους εκπροσώπους τους. Ως εκ τούτου, η προτεινόμενη οδηγία θα απαιτεί από τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας να δημιουργούν ψηφιακούς διαύλους επικοινωνίας, σύμφωνα με την οργάνωση της εργασίας τους, μέσω των οποίων οι εργαζόμενοι που εκτελούν εργασία σε πλατφόρμα θα έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν μεταξύ τους και οι εκπρόσωποί τους θα μπορούν να έρχονται σε επαφή μαζί τους.

Η Επιτροπή καλεί επίσης:

- τα κράτη μέλη να στηρίζουν τους κοινωνικούς εταίρους στην προσπάθεια προσέγγισης και εκπροσώπησης των εργαζομένων μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές και παραδόσεις και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων·
- τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας να προωθήσουν τον κοινωνικό διάλογο, στηρίζοντας ενεργά τη συλλογική εκπροσώπηση των ατόμων που εργάζονται μέσω αυτών.

Δεδομένου ότι, αφενός, οι αλγόριθμοι διαμορφώνουν το τοπίο της εργασίας και πέραν του τομέα των ψηφιακών πλατφορμών εργασίας και, αφετέρου, οι τεχνολογικές εξελίξεις επιταχύνονται, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την κατάσταση και

θα εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης περαιτέρω μέτρων, εάν χρειάζεται. Η αντιμετώπιση της αλγοριθμικής διαχείρισης στην εργασία σε πλατφόρμα αποτελεί το φυσικό πρώτο βήμα. Το στοιχείο αυτό συνιστά εγγενές χαρακτηριστικό του επιχειρηματικού μοντέλου των ψηφιακών πλατφορμών εργασίας και διαδραματίζει βασικό ρόλο στις συνθήκες εργασίας των ατόμων που εργάζονται μέσω αυτών. Παράλληλα, οι διάφοροι τρόποι χρήσης της αλγοριθμικής διαχείρισης στο ευρύτερο πλαίσιο της απασχόλησης συνεπάγονται προκλήσεις που υπερβαίνουν τις ιδιαιτερότητες της εργασίας σε πλατφόρμα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αναλύει το φαινόμενο και να εξετάζει το ενδεχόμενο μελλοντικής ανάγκης για ρύθμιση της χρήσης των αλγορίθμων στον ευρύτερο κόσμο της εργασίας.

Ο αντίκτυπος της οδηγίας για τους εργαζομένους σε πλατφόρμες — Πώς εφαρμόζονται στην πράξη τα νέα δικαιώματα;

Στις περιπτώσεις που η οργάνωση της εργασίας μέσω μιας πλατφόρμας πληροί σε κάθε περίπτωση δύο από τα κριτήρια που απαριθμούνται στην οδηγία, θα τεκμαίρεται ότι οι εργαζόμενοι μέσω της εν λόγω πλατφόρμας είναι μισθωτοί. Ακολουθώντας, αναμένεται ότι η πλατφόρμα θα τους παρέχει δυνατότητα να απολαμβάνουν τα ισχύοντα δικαιώματα που συνεπάγεται το εν λόγω καθεστώς απασχόλησης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν σαφείς διαδικασίες που να διασφαλίζουν ότι αυτό εφαρμόζεται. Επιπλέον, οι δημόσιες αρχές, όπως οι επιθεωρήσεις εργασίας ή οι φορείς κοινωνικής προστασίας, θα μπορούν να βασίζονται σ' αυτό το τεκμήριο και να το επιβάλλουν.

Οι εργαζόμενοι που ανακατηγοριοποιούνται θα απολαμβάνουν το σύνολο των εγγυημένων δικαιωμάτων των μισθωτών, για παράδειγμα, τουλάχιστον τον εθνικό ή κλαδικό κατώτατο μισθό, όπου αυτός εφαρμόζεται, τον εγγυημένο χρόνο ανάπαυσης, άδειες μετ' αποδοχών και προστασία της υγείας και της ασφάλειας. Η πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, την οποία εγγυάται το καθεστώς του μισθωτού, συνεπάγεται στήριξη σε περίπτωση ανεργίας και ασθένειας, υγειονομική περίθαλψη, άδεια μητρότητας, πατρότητας και γονική άδεια, παροχές αναπηρίας, γήρατος και επιζώντων και παροχές σχετικές με εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Οι εργαζόμενοι σε πλατφόρμες θα μπορούν, συνεπώς, να βασίζονται σε ένα κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας, εφόσον προκύπτει ανάγκη.

Επίσης, οι εργαζόμενοι σε πλατφόρμες θα αποκτήσουν νέα ή πιο συγκεκριμένα δικαιώματα όσον αφορά την αλγοριθμική διαχείριση. Θα κατανοήσουν καλύτερα τον τρόπο ανάθεσης των καθηκόντων και καθορισμού των τιμών και θα μπορούν πιο εύκολα να αμφισβητούν αυτοματοποιημένες αποφάσεις που λαμβάνονται μέσω αλγορίθμων και να εξασφαλίζουν λύσεις σε προβλήματα που τυχόν προκύπτουν. Οι αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο οι αλγόριθμοι επηρεάζουν την οργάνωση της εργασίας θα καταστούν πιο διαφανείς. Οι κανόνες που διασφαλίζουν ότι δεν πραγματοποιείται αδικαιολόγητη συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα ενισχυθούν περαιτέρω. Οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να προσβάλλουν όλες τις αυτοματοποιημένες αποφάσεις που επηρεάζουν τις συνθήκες εργασίας τους και η πρόσβαση σε μηχανισμούς προσφυγής θα αποκτήσει περισσότερη σαφήνεια.

Χάρη στους διαύλους ανταλλαγής πληροφοριών που θα πρέπει να συστήσουν οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας σύμφωνα με την προτεινόμενη οδηγία, οι εργαζόμενοι σε πλατφόρμες θα μπορούν να έρχονται σε επαφή μεταξύ τους και να επικοινωνούν για ζητήματα σχετικά με την εργασία τους, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της συλλογικής εκπροσώπησης.

4. Δράση της ΕΕ στον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα — Τι συνεπάγεται για τους πραγματικά αυτοαπασχολούμενους;

Από τα 28 εκατομμύρια άτομα που εκτιμάται ότι εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας στην ΕΕ, 5,5 εκατομμύρια ενδέχεται να έχουν κατηγοριοποιηθεί εσφαλμένα. Τα υπόλοιπα 22,5 εκατομμύρια άτομα θεωρείται ότι έχουν κατηγοριοποιηθεί ορθώς, είτε ως μισθωτοί είτε ως αυτοαπασχολούμενοι. Στη συντριπτική πλειονότητά τους κατηγοριοποιούνται ως αυτοαπασχολούμενοι¹⁶. Στο πλαίσιο αυτό, απολαμβάνουν την ευελιξία και την αυτονομία, καθώς και την ευχερή πρόσβαση σε ευκαιρίες εργασίας που προσφέρουν οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας. Παρότι δεν αντιμετωπίζουν κατ' ανάγκη τα ίδια προβλήματα λόγω της εσφαλμένης κατηγοριοποίησής τους όσον αφορά το καθεστώς απασχόλησης, εντούτοις, μπορεί να βιώνουν δυσκολίες που αφορούν τις νέες προκλήσεις που θέτει η αλγοριθμική διαχείριση στην ανεξαρτησία τους και στο κανονιστικό πλαίσιο εντός του οποίου ασκείται συνήθως η εργασία τους. Στο πλαίσιο αυτό, **θα πρέπει να προωθείται και, παράλληλα, να προστατεύεται η πραγματική αυτοαπασχόληση σε ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας.**

Το σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι το δίκαιο ανταγωνισμού της ΕΕ δεν εμποδίζει τη διεξαγωγή συλλογικών διαπραγματεύσεων των μεμονωμένων αυτοαπασχολούμενων οι οποίοι βρίσκονται σε αδύναμη θέση. Η πρωτοβουλία, η οποία αντιμετωπίζει το συγκεκριμένο ζήτημα στον ευρύτερο κόσμο της εργασίας και, ως εκ τούτου, δεν περιορίζεται στις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας, αποβλέπει στην παροχή ασφάλειας δικαίου όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ στις συλλογικές διαπραγματεύσεις των αυτοαπασχολούμενων. Θα παράσχει σε ορισμένους αυτοαπασχολούμενους τη δυνατότητα διεξαγωγής συλλογικών διαπραγματεύσεων σχετικά με τις συνθήκες εργασίας τους (συμπεριλαμβανομένων των αποδοχών τους) με τους αντισυμβαλλόμενους, εφόσον αυτοί δεν είναι καταναλωτές. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα αποτελέσουν αντικείμενο ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης, προκειμένου να συγκεντρωθούν οι παρατηρήσεις των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών πριν από την έκδοσή τους.

Τα μέτρα που περιλαμβάνει η προτεινόμενη οδηγία σχετικά με την αλγοριθμική διαχείριση θα ισχύουν και για τους πραγματικά αυτοαπασχολούμενους. Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η συμπεριφορά ενός ατόμου επηρεάζει τις αυτοματοποιημένες αποφάσεις ανάθεσης καθηκόντων μπορεί να έχει αντίκτυπο στις μελλοντικές ευκαιρίες εργασίας, ανεξαρτήτως του καθεστώτος απασχόλησης. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση της αλγοριθμικής διαφάνειας και η διασφάλιση ανθρώπινης παρακολούθησης και επανεξέτασης σημαντικών αυτοματοποιημένων αποφάσεων είναι εξίσου σημαίνουσες για τους πραγματικά αυτοαπασχολούμενους.

Τα μέτρα που περιγράφονται ανωτέρω συμπληρώνουν τις δράσεις που έχει ήδη αναλάβει η ΕΕ για την αντιμετώπιση των προσκλήσεων στο πλαίσιο της αυτοαπασχόλησης. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους

¹⁶ SWD(2021) 396. Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες, τμήμα 2.1 και παράρτημα 5.

και τους αυτοαπασχολούμενους¹⁷ καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν ότι οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι διαθέτουν επίσημη και αποτελεσματική πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική προστασία. Τα εθνικά σχέδια εφαρμογής¹⁸ καταδεικνύουν ότι εξακολουθούν να υφίστανται κενά όσον αφορά την επίσημη κάλυψη κοινωνικής προστασίας για τους αυτοαπασχολούμενους. Αυτό ισχύει ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση σε παροχές ανεργίας, παροχές σχετικές με εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες και παροχές πατρότητας. Στο πλαίσιο αυτό, **η Επιτροπή ενθαρρύνει σθεναρά τα κράτη μέλη και θα εξακολουθήσει να τα στηρίζει για την περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας των πραγματικά αυτοαπασχολούμενων. Ο ρόλος τους στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ είναι καθοριστικός, καθώς προωθούν την επιχειρηματική καινοτομία και την επιχειρηματικότητα.**

Η σύσταση του Συμβουλίου για τη βελτίωση της προστασίας της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία στους αυτοαπασχολούμενους¹⁹ προωθεί την πρόληψη των επαγγελματικών ατυχημάτων και ασθενειών μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων. Η οδηγία για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική δραστηριότητα²⁰ θεσπίζει επίσης συγκεκριμένα δικαιώματα για τους αυτοαπασχολούμενους (δηλ. επιδόματα μητρότητας, προστασία έναντι των διακρίσεων κ.λπ.).

Επιπλέον, το κεκτημένο της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ παρέχει επίσης σχετική προστασία στους αυτοαπασχολούμενους. Ο κανονισμός για τις σχέσεις μεταξύ πλατφορμών και επιχειρήσεων²¹ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι αυτοαπασχολούμενοι που εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας αντιμετωπίζονται με διαφανή και δίκαιο τρόπο και ότι έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικά μέσα προσφυγής σε περίπτωση διαφορών. Ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων²² απαιτεί η επεξεργασία όλων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να είναι σύννομη, θεμιτή, διαφανής και να περιορίζεται στο αναγκαίο. Επίσης, προβλέπει σειρά δικαιωμάτων προστασίας των δεδομένων, όπως το δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και πρόσβασης του ατόμου στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, το δικαίωμα διόρθωσης (συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος του ατόμου να ζητά τη διόρθωση των δεδομένων του), το δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας των δεδομένων ενός ατόμου, το δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων και το δικαίωμα του ατόμου να μην υπόκειται σε απόφαση που λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όταν η εν λόγω απόφαση παράγει έννομα αποτελέσματα ή το επηρεάζει σημαντικά με παρόμοιο τρόπο.

<u>Ο αντίκτυπος της οδηγίας για τους πραγματικά αυτοαπασχολούμενους — Πώς εφαρμόζονται στην πράξη τα νέα δικαιώματα;</u>

¹⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019 (2019/C 387/01). Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#). Η σύσταση καλύπτει τις παροχές ανεργίας, ασθένειας και υγειονομικής περίθαλψης, μητρότητας και πατρότητας, αναπηρίας, γήρατος και επιζώντων, καθώς και παροχές σχετικές με εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

¹⁸ Συστάθηκε στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τις αρχές που ορίζονται στη σύσταση και να υποβάλουν εθνικό σχέδιο που να ορίζει τα αντίστοιχα μέτρα έως τις 15 Μαΐου 2021. Τα εθνικά σχέδια εφαρμογής διατίθενται στο [διαδίκτυο](#).

¹⁹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003 (2003/134/EK). Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

²⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2010/41.

²¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1150. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

²² Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

Ως έμμεσο αποτέλεσμα της οδηγίας, ορισμένες ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας οι οποίες επί του παρόντος ασκούν κάποιον βαθμό ελέγχου στα άτομα που εργάζονται μέσω αυτών ενδέχεται να αλλάξουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο προκειμένου να δημιουργήσουν συνθήκες πραγματικής αυτοαπασχόλησης. Η οδηγία θα δώσει κίνητρα στις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας να αποσαφηνίσουν περαιτέρω τις συμβατικές τους σχέσεις, εάν είναι αναγκαίο, προκειμένου να στραφούν πιο σταθερά προς το καθεστώς του αυτοαπασχολούμενου ή το καθεστώς του μισθωτού. Όπου είναι αναγκαίο, οι αυτοαπασχολούμενοι θα λαμβάνουν επίσης στήριξη για την αποσαφήνιση του καθεστώτος τους. Η οδηγία αναμένεται να εδραιώσει την αυτονομία των αυτοαπασχολούμενων και να στηρίξει την ικανότητά τους να αξιοποιούν τις επιχειρηματικές τους δυνατότητες, αναπτύσσοντας για παράδειγμα το δικό τους πελατολόγιο. Όσοι είναι ήδη πραγματικά αυτοαπασχολούμενοι, θα διατηρήσουν τα οφέλη που συνδέονται με το καθεστώς απασχόλησής τους.

Όλοι οι αυτοαπασχολούμενοι που εργάζονται μέσω πλατφορμών θα αποκτήσουν παρόμοια δικαιώματα με τους μισθωτούς όσον αφορά την αλγοριθμική διαχείριση, και ιδιαίτερα τη διαφάνεια των αυτοματοποιημένων συστημάτων που χρησιμοποιούνται και τους μηχανισμούς προσφυγής και επανεξέτασης έναντι αποφάσεων που λαμβάνονται βάσει αλγορίθμων. Η ύπαρξη μεγαλύτερης σαφήνειας στους μηχανισμούς στους οποίους βασίζεται η ανάθεση και η προσφορά καθηκόντων θα βοηθήσει στη βελτίωση της εισοδηματικής τους ασφάλειας και της προβλεψιμότητας.

5. Δράση της ΕΕ στον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα — Τι συνεπάγεται για τις επιχειρήσεις;

Σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις, υπάρχουν 500 και πλέον ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ. Πρόκειται για καινοτόμες εταιρείες οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες που ικανοποιούν τις αναδυόμενες καταναλωτικές προτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των «κατά παραγγελία» υπηρεσιών. Συχνά αποκτούν την πελατειακή τους βάση και ανταγωνιστική θέση χάρη στην ταχύτητα, την αποδοτικότητα και την ευελιξία στην παροχή των υπηρεσιών τους. Προσδίδουν δυναμισμό στην οικονομία της ΕΕ, αξιοποιώντας τα προνόμια της ψηφιοποίησης και μπορούν να λειτουργήσουν ως σημαντικοί μοχλοί στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Εντούτοις, το καινοτόμο δυναμικό τους κινδυνεύει να ανακοπεί εξαιτίας του κατακερματισμού των υφιστάμενων κανονιστικών πλαισίων, ο οποίος θέτει προβλήματα στη διασυννοριακή επέκταση και εμποδίζει τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας να επωφεληθούν στον μέγιστο δυνατό βαθμό από τις οικονομίες κλίμακας και φάσματος της ενιαίας αγοράς.

Η καινοτομία θα πρέπει να συντελείται στο πλαίσιο ενός πραγματικά ανταγωνιστικού και δίκαιου περιβάλλοντος. Προκειμένου ο ανταγωνισμός να αποφέρει θετικά αποτελέσματα από άποψη επιλογών για τους καταναλωτές, χαμηλών τιμών και ευημερίας των εργαζομένων, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ανταγωνίζονται με βάση την ποιότητα της υπηρεσίας που παρέχουν και την παραγωγικότητά τους και όχι τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων τους. Επί του παρόντος, ωστόσο, ορισμένες ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας βασίζονται στο ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα όχι μόνο στην καινοτομία των υπηρεσιών τους, αλλά και στο χαμηλό κόστος εργασίας τους, συνάπτοντας συμβάσεις αυτοαπασχόλησης με άτομα που θα έπρεπε στην πραγματικότητα να απασχολούνται ως μισθωτοί. Η εσφαλμένη

κατηγοριοποίηση συνεπάγεται χαμηλότερο κόστος από αυτό που ειδικά θα όφειλαν να καταβάλουν: κατά μέσο όρο, οι εταιρείες που απασχολούν μισθωτούς βαρύνονται με κόστος κατά 24,5 % υψηλότερο με τη μορφή φορολογίας και εισφορών κοινωνικής προστασίας²³.

Η προτεινόμενη οδηγία διασφαλίζει τη δίκαιη μεταχείριση των εργαζομένων, καθώς και ισότιμους όρους ανταγωνισμού και ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις. Εξασφαλίζει μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τα άτομα που θα πρέπει να θεωρούνται μισθωτοί και τις υποχρεώσεις που βαρύνουν τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας, με αποτέλεσμα να αποφεύγονται οι μακρόχρονες δικαστικές υποθέσεις και να παρέχεται ασφάλεια δικαίου στις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας ως προς τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά σε ολόκληρη την ΕΕ. Το μαχητό τεκμήριο και τα κριτήρια απασχόλησης που προβλέπει η οδηγία θα διασφαλίσουν ότι οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που λειτουργούν με ψευδώς αυτοαπασχολούμενους τηρούν τις ίδιες ρυθμίσεις με τις πλατφόρμες και τις παραδοσιακές επιχειρήσεις που απασχολούν μισθωτούς και, συνεπώς, δεν επωφελούνται από αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Η προτεινόμενη οδηγία περιλαμβάνει μέτρα για την αποτροπή αδικαιολόγητου φόρτου για τις ΜΜΕ. Το δίκαιο της ΕΕ θα συμπληρωθεί από την καθοδήγηση που θα παράσχουν τα κράτη μέλη.

Όσον αφορά τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας, η δυνατότητά τους να συνεργάζονται με πραγματικά αυτοαπασχολούμενους δεν θα επηρεαστεί σημαντικά. Όταν οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας λειτουργούν με αυτοαπασχολούμενους, οι όροι και οι προϋποθέσεις που θέτουν θα πρέπει να επιτρέπουν όντως την αυτονομία και την επιχειρηματικότητα που συνεπάγεται το καθεστώς της πραγματικής αυτοαπασχόλησης. Αυτό, με τη σειρά του, δεν αποκλείει την παροχή ορισμένων αμοιβών σε είδος, για παράδειγμα, μέσω επιπλέον εισφορών για ασφάλιση ή ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης. Ό,τι ισχύει για τη μη διαδικτυακή οικονομία θα πρέπει να ισχύει και να επιβάλλεται και στη διαδικτυακή οικονομία. Οι άλλες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων όσων ανταγωνίζονται άμεσα τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας στους ίδιους τομείς δραστηριότητας, μέσω φυσικής και όχι ψηφιακής παρουσίας, οφείλουν να συμμορφώνονται με τους ίδιους κανόνες.

Η έλλειψη επί του παρόντος δυνατότητας μεταφοράς των συστημάτων αξιολόγησης/φήμης μεταξύ ψηφιακών πλατφορμών εργασίας ακυρώνει τον μεταξύ τους ανταγωνισμό, καθώς αποθαρρύνει τη συνεργασία με νεοεισερχόμενες ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας. Αυτή η απουσία ανταγωνισμού συχνά αντανάκλαται επίσης στις σχέσεις μεταξύ εργαζομένων μέσω της ίδιας πλατφόρμας. Δεδομένου ότι τα άτομα συχνά χρησιμοποιούν πολλαπλές ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας για την παροχή των υπηρεσιών τους, το ζήτημα της μεταφοράς ή διαλειτουργικότητας των αξιολογήσεων είναι σημαντικό και επηρεάζει τις ευκαιρίες τους για επαγγελματική εξέλιξη και επιχειρηματική ανάπτυξη. Τα αποκαλούμενα «φαινόμενα εγκλωβισμού» εμποδίζουν τα άτομα να στραφούν σε άλλες ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας εξαιτίας του φόβου ότι θα απολέσουν τη διαδικτυακή φήμη που απέκτησαν έπειτα από προσπάθειες με βάση τις αξιολογήσεις των πελατών. Αντιθέτως, το «φαινόμενο των σουπερστέρ» σημαίνει ότι οι νεοεισερχόμενοι σε μια πλατφόρμα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσπάθειά τους να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εδραιωμένη θέση των ανταγωνιστών τους, δεδομένου ότι δεν μπορούν να μεταφέρουν τα

²³ Eurostat (2021). Μισθοί και εργατικό κόστος. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

διαπιστευτήρια που ενδεχομένως απέκτησαν κάπου άλλου. Αυτό ευνοεί τις εν ενεργεία ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας αλλά και, στο πλαίσιο της ίδιας πλατφόρμας, όσους έχουν συνεργαστεί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα με αυτή.

Στο πλαίσιο αυτό, **η Επιτροπή θα στηρίζει τη δημιουργία ενός κώδικα δεοντολογίας, διευκολύνοντας τον διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών.** Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει υλικοτεχνική υποστήριξη στο πλαίσιο διαδικασιών με πρωτοβουλία του κλάδου για τη διασφάλιση της μεταφοράς των συστημάτων αξιολόγησης/φήμης, για παράδειγμα, μέσω ειδικών εκδηλώσεων που φέρνουν σε επαφή όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η Επιτροπή καλεί επίσης τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας:

- να διευκολύνουν την άσκηση του δικαιώματος στη φορητότητα των δεδομένων στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ, εξασφαλίζοντας ότι η εν λόγω φορητότητα είναι τεχνικά εφικτή, και να επεκτείνουν τη δυνατότητα μεταφοράς/φορητότητας δεδομένων στα δεδομένα φήμης. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας ενός κώδικα δεοντολογίας με πρωτοβουλία του κλάδου·
- να συνεργαστούν σε επίπεδο όλων των κλάδων και να αναπτύξουν κοινούς μορφότευπους και λύσεις βάσει ΤΠ για την περαιτέρω βελτίωση της διαφάνειας και της ιχνηλασιμότητας της εργασίας σε πλατφόρμα, για παράδειγμα στο πλαίσιο του προτεινόμενου κώδικα δεοντολογίας.

Ο αντίκτυπος της προτεινόμενης οδηγίας στις επιχειρήσεις — Η άποψη των ψηφιακών πλατφορμών εργασίας

Συχνά οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας έχουν πολυεθνική διάσταση, συνδέοντας εργαζομένους και πελάτες σε όλη την Ευρώπη και εκτός αυτής. Λόγω του νομικού κατακερματισμού, οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας πρέπει να συμμορφώνονται με ευρύ φάσμα διαφορετικών εθνικών νομοθεσιών και δικαστικών αποφάσεων, γεγονός που εμποδίζει την επέκτασή τους στην αγορά της ΕΕ.

Χάρη στην προτεινόμενη οδηγία, οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας θα επωφεληθούν από αυξημένη νομική σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου. Μακροπρόθεσμα, αυτό θα οδηγήσει σε μείωση των δικαστικών εξόδων και του διοικητικού φόρτου. Μέσω των κοινών κριτηρίων σχετικά με το μαχητό τεκμήριο σε επίπεδο ΕΕ, οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας θα απολαμβάνουν αυξημένο επίπεδο ασφάλειας όσον αφορά το καθεστώς όσων εργάζονται μέσω αυτών. Αυτό θα διευκολύνει τον επιχειρηματικό σχεδιασμό και θα τις βοηθήσει στην οργάνωση του τρόπου λειτουργίας τους, προσφέροντάς τους τη σιγουριά ώστε να προβούν σε αύξηση κλίμακας, επέκταση εκτός συνόρων και αξιοποίηση των ευκαιριών στην ενιαία αγορά.

Η ψευδής αυτοαπασχόληση παρέχει ουσιαστικό και αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε ορισμένες ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας, αφενός έναντι των παραδοσιακών επιχειρήσεων και, αφετέρου, έναντι ψηφιακών πλατφορμών εργασίας που λειτουργούν με βάση ένα μοντέλο απασχόλησης. Οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που επί του παρόντος κατηγοριοποιούν ορθώς όσους εργάζονται μέσω αυτών θα επωφεληθούν από ίσους όρους ανταγωνισμού, π.χ. όσον αφορά τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Παρότι σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας θα επιβαρυνθούν με το κόστος που σχετίζεται με την ανακατηγοριοποίηση, μεσοπρόθεσμα και

μακροπρόθεσμα θα αποκομίσουν επίσης οφέλη, λόγω της μείωσης του κόστους συμμόρφωσης και της αύξησης της ασφάλειας δικαίου. Πράγματι, οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που λειτουργούν μέσω ψευδούς αυτοαπασχόλησης είναι αντιμέτωπες ολοένα και περισσότερο με σημαντικά πρόστιμα και εντολές για ανακατηγοριοποίηση σε αρκετά κράτη μέλη.

6. Δράση της ΕΕ στον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα — Τι συνεπάγεται για τις εθνικές αρχές;

Η σαφήνεια σχετικά με το καθεστώς απασχόλησης και τους συναφείς φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης θα στηρίζει τη βιωσιμότητα των δημόσιων προϋπολογισμών. Τα κράτη μέλη αναμένεται να κερδίσουν έως και 4 δισ. EUR από ετήσιες εισφορές ως αποτέλεσμα των μέτρων ανακατηγοριοποίησης²⁴. Εξάλλου, θα μειωθεί και το κόστος που επωμίζονται για παροχές μη ανταποδοτικού χαρακτήρα, τις οποίες οι δημόσιες αρχές ενδέχεται να χρειάζεται να χορηγούν σε μη προστατευόμενους εργαζομένους για την αντιμετώπιση, λόγου χάρη, του κοινωνικού αποκλεισμού ή ιατρικών εξόδων. Συνεπώς, ο ορθός χαρακτηρισμός του καθεστώτος απασχόλησης μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο σε όλους τους φορολογούμενους συνολικά.

Προκειμένου να διευκολύνει το έργο των εθνικών αρχών (όπως οι επιθεωρήσεις εργασίας, οι φορείς κοινωνικής προστασίας και οι φορολογικές υπηρεσίες) στην επιβολή των διατάξεων της προτεινόμενης οδηγίας και της ισχύουσας νομοθεσίας, η προτεινόμενη οδηγία περιλαμβάνει διατάξεις που έχουν ως στόχο να εγγυηθούν τη διαφάνεια και την ιχνηλασιμότητα της εργασίας σε πλατφόρμα, μεταξύ άλλων σε διασυννοριακές καταστάσεις. Οι εν λόγω διατάξεις θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που ενεργούν ως εργοδότες έχουν επίγνωση των υποχρεώσεών τους να δηλώνουν την εργασία στον τόπο όπου αυτή εκτελείται. Η προτεινόμενη οδηγία απαιτεί από τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας να καθιστούν προσβάσιμες στις αρχές εργασίας, στις αρχές κοινωνικής προστασίας και στις λοιπές αρμόδιες αρχές, καθώς και στους εκπροσώπους των εργαζομένων σε πλατφόρμα τις εξής πληροφορίες: τους όρους και τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τα άτομα που εργάζονται μέσω αυτών, τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται μέσω αυτών και το καθεστώς απασχόλησης υπό το οποίο εργάζονται. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να επικαιροποιούνται σε τακτική βάση και να διευκρινίζονται περαιτέρω αν ζητείται από τις αρμόδιες αρχές.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- θα στηρίξει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών στο πλαίσιο του προγράμματος αμοιβαίας μάθησης, καθώς και τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας εντός του πεδίου εφαρμογής της εντολής της·
- θα εξακολουθήσει, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, να στηρίζει τα κράτη μέλη όσον αφορά την εφαρμογή και την καθοδήγηση σχετικά με τους κανόνες συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης·

²⁴ SWD(2021) 396. Έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες, τμήμα 6.1 και παράρτημα 5.

- θα συνεχίσει, μέσω προγραμμάτων της ΕΕ (όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»), να επενδύει στην έρευνα για τον προσδιορισμό καινοτόμων και υψηλής ποιότητας μορφών εργασίας και την εξέταση των κινδύνων και των ευκαιριών για τους εργαζομένους μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας και τις επιχειρήσεις αντίστοιχα.

Σε εξέλιξη βρίσκονται, επίσης, περαιτέρω εργασίες σχετικά με την ψηφιοποίηση στον τομέα του συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης. **Η Επιτροπή έχει δρομολογήσει ένα πιλοτικό έργο για το ευρωπαϊκό διαβατήριο κοινωνικής ασφάλισης**, το οποίο θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν τη μεταφορά των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης και μπορεί να αξιοποιήσει το προτεινόμενο πλαίσιο για την ευρωπαϊκή ψηφιακή ταυτότητα (EUeID)²⁵ στην προσπάθεια προσδιορισμού τους.

Για να αξιοποιηθεί στο μέγιστο το νέο αυτό πλαίσιο για την εργασία σε πλατφόρμα, **η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη:**

- να παράσχουν στήριξη για την επιβολή των μέτρων —όπως κατευθυντήριες γραμμές ή ειδικές καταρτίσεις για τις επιθεωρήσεις εργασίας σχετικά με τις προκλήσεις που απορρέουν από την αλγοριθμική διαχείριση·
- να στηρίζουν τους κανόνες συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης·
- να βελτιώσουν τη συλλογή δεδομένων για την εργασία σε πλατφόρμα και να αναπτύξουν διαύλους διμερούς ανταλλαγής των σχετικών δεδομένων με άλλα κράτη μέλη.

7. Ένα φαινόμενο που υπερβαίνει τα σύνορά μας

Η ΕΕ πρωτοστατεί δίνοντας το παράδειγμα. Η Ένωσή μας έχει ήδη διαμορφώσει το κλίμα σε παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπιση βασικών ζητημάτων, όπως η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η ρύθμιση των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Η πρωτοπόρος προσέγγισή μας θέτει τον άνθρωπο στο επίκεντρο της τεχνολογίας. Η παρούσα δέσμη μέτρων δεν αποτελεί εξαίρεση —στο πλαίσιό της η Επιτροπή αποσκοπεί να συνεισφέρει στα μελλοντικά παγκόσμια πρότυπα για υψηλής ποιότητας εργασία σε πλατφόρμα.

Λεδομένου ότι πολλές ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας έχουν παγκόσμιο χαρακτήρα, η συνεργασία μεταξύ δικαιοδοσιών είναι καίριας σημασίας. Ο καθορισμός παγκόσμιων προτύπων μπορεί να βελτιώσει τη νομική σαφήνεια για τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο και, συνεπώς, να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας των πλατφορμών. Ορισμένα είδη εργασίας σε πλατφόρμα έχουν εξ ορισμού παγκόσμιο χαρακτήρα —τα άτομα που εκτελούν εργασία μέσω πλατφόρμας διαδικτυακά μπορούν να ασκούν τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί από οποιοδήποτε σημείο στον κόσμο. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ενθαρρύνει την παγκόσμια διακυβέρνηση της εργασίας σε πλατφόρμα. Οι

²⁵ COM(2021) 281 final. Διατίθεται στο [διαδίκτυο](#).

ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας λειτουργούν στο πλαίσιο πολλαπλών δικαιοδοσιών και στο ίδιο πλαίσιο θα πρέπει να λειτουργούν και οι φορείς χάραξης πολιτικής.

Η ΕΕ θα συνεργαστεί με τους διεθνείς εταίρους της προκειμένου να επιτύχει αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας σε πλατφόρμα σε ολόκληρο τον κόσμο. Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας είναι ο φυσικός εταίρος σ' αυτό το εγχείρημα. Αξιοποιώντας προηγούμενες συζητήσεις και συνεργασίες επί του θέματος, η Επιτροπή θα προτείνει τη διεξαγωγή ειδικής εκδήλωσης για την προώθηση του θεματολογίου πολιτικής για την εργασία σε πλατφόρμα σε παγκόσμια κλίμακα. Ο αντίκτυπος της ψηφιοποίησης και της παγκοσμιοποίησης στο μέλλον της εργασίας βρέθηκε στο επίκεντρο των συζητήσεών μας με τον **Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)**. Οι συνθήκες είναι πλέον ώριμες για να προχωρήσουμε τις συζητήσεις μας στο επόμενο στάδιο, στοχεύοντας στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων που σχετίζονται με την εργασία σε πλατφόρμα. Η ΕΕ προωθεί επίσης τον ανθρωποκεντρικό, χωρίς αποκλεισμούς, δίκαιο και βιώσιμο χαρακτήρα του ψηφιακού μετασχηματισμού και του μέλλοντος της εργασίας στο **πλαίσιο των φόρουμ των G7 και G20**.

Η Επιτροπή θα προωθήσει επίσης τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε πλατφόρμες στο πλαίσιο της διμερούς της ατζέντας, αξιοποιώντας προηγούμενες συζητήσεις με τις ΗΠΑ και τον Καναδά προκειμένου να προάγει τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της εργασίας σε πλατφόρμα.

8. Συμπεράσματα

Οι ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο οικονομικό μέλλον της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Ωστόσο, για να είναι βιώσιμη, η τεχνολογική πρόοδος θα πρέπει να συμβαδίζει με τον σεβασμό των υφιστάμενων κοινωνικών αρχών και τη φιλοδοξία της Ευρώπης για περαιτέρω κοινωνική πρόοδο. Η παρούσα δέσμη μέτρων επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που θέτει η εργασία σε πλατφόρμα στο κοινωνικό μας μοντέλο και να διασφαλίσει συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης της οικονομίας των πλατφορμών στην Ευρώπη, χάρη στις οποίες θα είναι δυνατή η αμεσότερη αποκόμιση των οφελών της στο πλαίσιο μιας πιο ολοκληρωμένης ενιαίας αγοράς, καθώς και η πρόληψη και αντιμετώπιση των αρνητικών της όψεων.

Ως αποτέλεσμα των προτεινόμενων μέτρων, θα αυξηθεί ο αριθμός των εργαζομένων σε ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας που θα επωφεληθούν από ενισχυμένη εισοδηματική ασφάλεια και προβλεψιμότητα, καλύτερη προστασία του χρόνου εργασίας και ασφαλέστερο εργασιακό περιβάλλον. Τα άτομα αυτά θα έχουν βελτιωμένες δυνατότητες να εξασφαλίσουν σύνταξη γήρατος, θα έχουν πρόσβαση σε ένα κοινωνικό δίκτυο ασφάλειας στο οποίο θα βασίζονται σε περίπτωση ανάγκης και δεν θα απειλούνται πλέον από άδικες αποφάσεις που λαμβάνονται από αυτοματοποιημένα συστήματα ή στηρίζονται σ' αυτά. Όσοι εξακολουθούν να είναι πραγματικά αυτοαπασχολούμενοι ή αποκτούν αυτή την ιδιότητα θα ενισχυθούν ώστε να μπορούν να επιλέγουν οι ίδιοι τις συνθήκες εργασίας τους και να χρησιμοποιούν την εργασία σε πλατφόρμα ως μέσο οικοδόμησης της επιχειρηματικής σταδιοδρομίας.

Επιπλέον, όλοι όσοι εργάζονται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας —μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι— θα κατανοήσουν καλύτερα και θα επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι αλγόριθμοι για τη διαχείριση της εργασίας τους. Η εργασία

που εκτελείται μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας, μεταξύ άλλων και σε διασυνοριακό επίπεδο, θα καταστεί πιο ιχνηλάσιμη και διαφανής. Με αυτόν τον τρόπο θα ενισχυθούν οι εθνικές αρχές και οι κοινωνικοί εταίροι, ώστε να διαδραματίζουν πιο ενεργό ρόλο στην οικονομία των πλατφορμών.

Τα προτεινόμενα μέτρα θα απαιτήσουν προσαρμογές από τις ψηφιακές πλατφόρμες εργασίας, τους εργαζομένους και τις εθνικές αρχές. Εντούτοις, οι εν λόγω προσαρμογές θα αποδώσουν καρπούς, καθώς θα συμβάλουν στην αξιοποίηση των πολλαπλών οφελών που αποφέρει ο ψηφιακός μετασχηματισμός και θα παράσχουν προστασία στην ευρωπαϊκή κοινωνική οικονομία της αγοράς με την πάροδο του χρόνου. Με οδηγό την ευρωπαϊκή διακήρυξη σχετικά με τα ψηφιακά δικαιώματα και τις αρχές για την ψηφιακή δεκαετία και τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η ΕΕ διαθέτει τα μέσα και τον προσανατολισμό που χρειάζεται για να επιτύχει σ' αυτό το εγχείρημα.